

СХВАЛЕНО

рішенням педагогічної ради

Богданівського ліцею ім. І. Г. Ткаченка

протокол від 29.08.2024 р. №1

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом директора ліцею

від 2 вересня 2024 р. № 52

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Богданівського ліцею ім. І.Г. Ткаченка

на 2024-2025 навчальний рік

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ**
Богданівський ліцей ім. І.Г. Ткаченка
на 2024-2025 навчальний рік

I. Загальні засади

Тип закладу – загальноосвітня школа

Структура - ліцей

Класів– 19

I ступінь – 6 класів, II ступінь – 9 класів, III ступінь – 4 класи

Кількість учнів: 1-4 класів – 103 учня; 5-9 класів – 187 учнів, 10-11 класів – 64 учнів

Режим роботи закладу:

мова навчання – українська;

режим навчання – п'ятиденний;

початок занять – о 8.05 годині;

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Освітня програма Богданівського ліцею ім. І.Г. Ткаченка на 2024-2025 навчальний рік розроблений на виконання законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», чинних Державних стандартів початкової, базової та повної загальної середньої освіти, Концепції Нової української школи, ухвалені рішенням колегії МОН України від 27.10.2016, із змінами від 03.04.2017, Постанов Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»; від 20.04.2011 № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти»; від 30 вересня 2020 р. № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти»

Освітня програма закладу передбачає **три рівні** повної середньої освіти: початкова освіта (1-4 класи); базова середня освіта (5-9 класи); профільна середня освіта (10-11 класи).

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій. Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі. В початковій школі з 01.09.2023 р. учні 1-4 класів навчатимуться за Новим Державним стандартом початкової освіти (зі змінами 2019 р.)

Базова середня освіта окреслює підходи до планування й організації школою єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою КМУ від 30.09.2020 р. №898. Учні 5-9 класів навчатимуться за орієнтирами, які було змінено через перехід середньої освіти з 12-річної на 11-річну.

Профільна середня освіта: профільне навчання учнів в школі здійснюється на III ступені навчання (10-11 класи) та організується як засіб диференціації та індивідуалізації навчання, що дозволяє /за рахунок змін у структурі, змісті та організації освітнього процесу/, більш повно враховувати інтереси, схильності і здібності учнів, створювати умови для навчання старшокласників відповідно до їх професійних інтересів і намірів щодо продовження освіти. При визначенні профілю навчання в школі основними чинниками є: вивчення соціального запиту (врахування потреб учнів, бажання батьків учнів); кадрові можливості школи; матеріально-технічна база школи; перспективи отримання професійної освіти випускниками школи у ЗВО України.

В усіх представлених варіантах Навчальних планів зазначено кількість годин тижневого навантаження на вивчення базових предметів, що має забезпечити досягнення рівня очікуваних результатів навчання учнів згідно з вимогами Державного стандарту.

Навчальні плани складені відповідно:

Освітньої програми початкової освіти. Система розвивального навчання ДРiМ.
Цикл I (1-2 класи), Харків - 2018 рік;

Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти (1-2 клас), розробленої під керівництвом О.Я. Савченко та затвердженої наказом МОН України від 08.10.2019р. №1272 ;

Освітньої програми початкової освіти. Система розвивального навчання ДРiМ.
Цикл II (3-4 класи) Харків-2020 (Незалежний науково-методичний центр «Розвиваюче навчання» КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»);

Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти (3-4 клас), розробленої під керівництвом О.Я. Савченко та затвердженої наказом МОН України від 08.10.2019р. №1273;

Наказу МОН України № 1461 від 27.12.2018 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Типової освітньої програми ЗЗСО II ступеня, затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021 №235 (5-7 класи)

Типової освітньої програми ЗЗСО II ступеня, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 №405 (8-9 класи);

Типової освітньої програми ЗЗСО III ступеня, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 №406 (10-11 класи). 20.04.2018 р.

II. СТРУКТУРА ТА РЕЖИМ РОБОТИ ЛІЦЕЮ НА 2024-2025 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Відповідно до статті 16 Закону України «Про повну загальну середню освіту» 2024-2025 навчальний рік розпочинається 02 вересня святом – День знань – і закінчується не пізніше 1 липня.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою:

I семестр – з 02 вересня 2024 року по 27 грудня 2024 року;

II семестр – з 20 січня 2025 року по 06 червня 2025 року.

Упродовж навчального року для учнів проводяться канікули:

осінні – з 28 жовтня 2024 року по 04 листопада 2023 року (7 днів);

зимові – з 28 грудня 2024 року по 19 січня 2025 року (21 день);

весняні – з 24 березня 2024 року по 30 березня 2024 року (7 днів)

У випускних класах проводиться державна підсумкова атестація навчальних досягнень учнів відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів у системі загальної середньої освіти.

Вручення документів про освіту проводиться для випускників 9-го та 11 класів в червні місяці 2025 року.

Повна назва закладу та структурного підрозділу	Богданівський ліцей імені І.Г. Ткаченка Суботцівської сільської ради Кропивницького району Кіровоградської області
Назва освітньої програми	Освітня програма Богданівського ліцею імені І.Г. Ткаченка Суботцівської сільської ради Кропивницького району Кіровоградської області
Мета освітньої програми	Опис процедури досягнення здобувачами освіти модулів навчання, передбачених у відповідному Державному стандарті загальної середньої освіти
Рівні освіти	початкова освіта тривалістю чотири роки; базова середня освіта тривалістю п'ять років; профільна середня освіта (академічне спрямування) тривалістю два роки.
Тип документу про рівень освіти	свідоцтво про початкову освіту – після завершення початкової школи; свідоцтво про базову середню освіту – після завершення навчання у ЗЗСО II ступеня; свідоцтво про повну загальну середню освіту – після завершення навчання ЗЗСО
Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою	Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»). Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні

	<i>розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.</i> Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. <i>Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.</i> Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової, базової та профільної середньої освіти за інших умов.
Мова викладання	Українська мова
1 -4 класи	<i>Навчання передбачає оволодіння особою сукупністю компетентностей, які визначені державним стандартом початкової освіти, затвердженого Постановою КМУ № 87 від 21.02.2018р.</i> Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4-х класів складає 2585 годин/навчальний рік: - для учнів 1-х класів – 770 годин/навчальний рік. - для 2-х класів – 840 годин/навчальний рік - для 3- х класів – 875 годин/ навчальний рік - для 4-х класів - 875 годин/навчальний рік Навчальний план та навчальні програми (Додаток 1) сформовано на основі: -Освітньої програми початкової освіти. Система розвивального навчання ДРiМ. Цикл I (1-2 класи), Харків - 2018 рік; -Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти (1-2 клас), розробленої під керівництвом О.Я. Савченко та затвердженої наказом МОН України від 08.10.2019 р. №1272; -Освітньої програми початкової освіти. Система розвивального навчання ДРiМ. Цикл II (3-4 класи) Харків-2020 (Незалежний науково-методичний центр «Розвиваюче навчання» КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»); -Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти (3-4 клас), розробленої під керівництвом О.Я. Савченко та затвердженої наказом МОН України від 08.10.2019 р. №1273
	<i>Навчання передбачає оволодіння особою сукупністю компетентностей, які визначені державним стандартом</i>

	<i>початкової освіти, затвердженого Постановою КМУ від 21 лютого 2018 р. № 87</i>
5-9 класи	<i>Навчання передбачає оволодіння особою сукупністю компетентностей, які визначені державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого Постановами КМУ від 30 вересня 2020 р. № 898 (5-7 кл.) та від 23 листопада 2011р. № 1392 (8-9 кл.)</i> Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9-х класів складає 5 635 годин/навчальний рік: - для 5-ого класу – 1015 годин/навчальний рік, - для 6-х класів – 1120 годин/навчальний рік, - для 7-х класів – 1085 годин/навчальний рік, - для 8- х класів – 1190 годин/навчальний рік, - для 9-х класів – 1 225 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані II ступеня. Навчальний план та навчальні програми сформовано на основі Типової освітньої програми (наказ МОН України від 19.02.2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»).
10 – 11 класи	<i>Навчання передбачає оволодіння особою сукупністю компетентностей, які визначені державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого Постановою КМУ № 1392 від 23 листопада 2011р. (зі змінами)</i> Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає 2 345 годин/навчальний рік: - для 10-х класів – 1 190 годин/навчальний рік. - для 11-х класів – 1 155 годин/навчальний рік. Навчальний план та навчальні програми (Додаток 6) сформовано на основі Типової освітньої програми (наказ МОН України від 20.04.2018 р. № 406 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»), з вивченням на профільному рівні української мови та літератури
КЛАСИ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ	Освітньої програми початкової освіти. Система розвивального навчання ДРiМ. Цикл I (1-2 класи), Харків - 2018 рік;

	Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти (1-2 клас), розробленої під керівництвом О.Я. Савченко та затвердженої наказом МОН України від 08.10.2019р. №1272 2 клас Освітньої програми початкової освіти. Система розвивального навчання ДРiМ. Цикл II (3-4 класи) Харків-2020 (Незалежний науково-методичний центр «Розвиваюче навчання» КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»); Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти (3-4 клас), розробленої під керівництвом О.Я. Савченко та затвердженої наказом МОН України від 08.10.2019р. №1273 3 клас
Форми організації освітнього процесу	- Змішане навчання (<i>очна (денна) форма з використанням різних типів уроків та навчально-практичних занять та дистанційне навчання</i>); - індивідуальне навчання; - інклюзивне навчання; - сімейне навчання
Оцінювання	Навчальні досягнення здобувачів освіти підлягають оцінюванню: - у 1-4 класах – вербальному, формувальному оцінюванню; - у 5-11 – формувальному, поточному та підсумковому (бальному) оцінюванню, яке здійснюється за 12-бальною шкалою. У закладі проводиться: 1) формувальне, поточне оцінювання; 2) підсумкове оцінювання (семестрове та річне); 3) державна підсумкова атестація учнів, у тому числі у формі зовнішнього незалежного оцінювання.
ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
Інтегральна компетентність	Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми
Загальні компетентності	- вільне володіння державною мовою;

	- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; - математична компетентність; - компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; - інноваційність; - екологічна компетентність; - інформаційно-комунікаційна компетентність; - навчання впродовж життя; - громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; - культурна компетентність; - підприємливість та фінансова грамотність; - інші компетентності, передбачені стандартом освіти.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://docs.google.com/document/d/18miA-6QKS5CcJ71A8LEiYDcQHHUeMya6/edit?usp=sharing&ouid=109992556436632259903&rtpof=true&sd=true

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Випускник нашої школи - особистість цілісна, всебічно розвинена, здатна до критичного мислення; патріот - з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини; інноватор - здатний змінювати навколишній світ, конкурувати на ринку праці, навчатися впродовж життя.

Освітній процес у школі спрямований на формування у випускника школи **ключових компетентностей** необхідних для успішної життєдіяльності:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- готовність до вибору професії відповідно до своїх здібностей та можливостей, потреб ринку праці.

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них діти набувають під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читати і розуміти прочитане, висловлювати думку усно і письмово, критично мислити, здатність логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення, конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект, здатність співпрацювати в команді.

ОПИС ТА ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

На рівні школи розроблена система показників (внутрішній моніторинг), що дозволяє судити про те, наскільки ефективно реалізується освітня програма. При цьому об'єктами, механізмами та термінами контролю є:

Кадрове забезпечення освітньої діяльності	Освітній процес у 2024-2025 навчальному році забезпечує 35 педагогічних працівників. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників (форма проходження на вибір учителя) – не менше 150 годин протягом 5 років, атестація – 1 раз на 5 років, добровільна сертифікація – 1 раз на 3 роки, участь у різних методичних заходах, конференціях, вебінарах, семінарах, конкурсах, тренінгах, онлайн-курсах, дистанційне навчання – протягом року
Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності	Документи, визначені нормативно-правовими актами з питань освіти, необхідна кількість підручників та навчально-методичної літератури з усіх навчальних дисциплін
Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності	Шкільні кабінети, класні кімнати, спортзали, бібліотека, їдальня, Інтернет
Якість проведення навчальних занять	Вивчення системи роботи педагогічних працівників – 1 раз на 5 років, тематичний контроль знань, класно-узагальнюючий контроль – за потребою
Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей)	Вивчення рівня навчальних досягнень з предмета згідно плану, аналіз різних видів оцінювання, що відповідають «Загальним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», які є обов'язковою складовою навчальної програми з предмета, тематичне – в кінці кожної теми, семестрове – в кінці кожного семестру, річне – в кінці року, державна підсумкова атестація – в кінці навчального року, зовнішнє незалежне оцінювання –

	в кінці навчального року, результати участі у предметних та творчих конкурсах різного рівня – протягом навчального року, участь у спортивних змаганнях – протягом навчального року, інтелектуальних випробуваннях – протягом навчального року
--	---

Завданнями внутрішньої системи забезпечення якості освіти школи є:

- контроль за виконанням освітньої програми та навчальних планів, якістю знань, умінь і навичок учнів, розроблення рекомендацій щодо їх поліпшення;
- оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в школі;
- створення комфортних умов для гармонійного розвитку успішної дитини;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища школи;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

ОРІЄНТОВНІ ВИМОГИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Оцінювання навчальних досягнень учнів відбувається відповідно до схем оцінювання учнів з кожного предмета, які розробляються і заслуховуються на педраді та затверджуються наказом по школі. За необхідністю – аналізуються, вносяться зміни та оприлюднюються на сайті школи.

Основними *функціями оцінювання* навчальних досягнень учнів є:

- *контролююча* - визначає рівень досягнень кожного учня (учениці), готовність до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителю відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;
- *навчальна* - сприяє повторенню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню умінь та навичок;
- *діагностико-коригувальна* - з'ясовує причини труднощів, які виникають в учня (учениці) в процесі навчання; виявляє прогалини у засвоєному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;
- *стимулювально-мотиваційна* - формує позитивні мотиви навчання;
- *виховна* – сприяє формуванню умінь відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, рефлексії навчальної діяльності.

При оцінюванні навчальних досягнень учнів мають враховуватися:

- характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;
- якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;
- сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);
- самостійність оцінних суджень.

Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну.

Повнота знань - кількість знань, визначених навчальною програмою.

Глибина знань - усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань.

Гнучкість знань - уміння учнів застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; вміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих.

Системність знань - усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших.

Міцність знань - тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях.

Знання є складовою умінь учнів діяти. *Уміння* виявляються в різних видах діяльності і поділяються на розумові і практичні.

Навички - дії доведені до автоматизму у результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення.

Ціннісні ставлення виражають особистий досвід учнів, їх дії, переживання, почуття, які виявляються у відносинах до оточуючого (людей, явищ, природи, пізнання тощо). У контексті компетентісної освіти це виявляється у відповідальності учнів, прагненні закріплювати позитивні надбання у навчальній діяльності, зростанні вимог до свої навчальних досягнень.

Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень учнів: *початкового, середнього, достатнього, високого*.

Вони визначаються за такими характеристиками:

Перший рівень - початковий. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Другий рівень - середній. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Третій рівень — достатній. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениця) правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.

Четвертий рівень - високий. Знання учня (учениці) є глибокими, міцними, системними; учень (учениця) вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Водночас, визначення високого рівня навчальних досягнень, зокрема оцінки 12 балів, передбачає знання та вміння в межах навчальної програми і не передбачає участі школярів у олімпіадах, творчих конкурсах тощо.

Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень реалізуються в нормах оцінок, які встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, та показником оцінки в балах.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) розрізняє об'єкти вивчення
	2	Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
III. Достатній	7	Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Знання учня (учениці) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
	9	Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
	11	Учень (учениця) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учень (учениця) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є *поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація*.

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Об'єктом поточного оцінювання рівня навчальних досягнень учнів є знання, вміння та навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі поурочного вивчення теми. Його основними завдання є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування; робота з діаграмами, графіками, схемами; зарисовки біологічних об'єктів; робота з контурними картами; виконання учнями різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів.

Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи вчителя на уроці.

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).

Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів забезпечує:

- усунення безсистемності в оцінюванні;
- підвищення об'єктивності оцінки знань, навичок і вмінь;
- індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання;
- систематизацію й узагальнення навчального матеріалу;
- концентрацію уваги учнів до найсуттєвішого в системі знань з кожного предмета.

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самостійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності школярів.

Перед початком вивчення чергової теми всі учні мають бути ознайомлені з тривалістю вивчення теми (кількість занять); кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; умовами оцінювання.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а *за рік* - на основі семестрових оцінок.

Учень (учениця) має право на підвищення семестрової оцінки. При цьому потрібно мати на увазі, що відповідно до Положення про золоту медаль «За високі досягнення в навчанні» та срібну медаль «За досягнення в навчанні», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 17.03.08 №186 та погоджено Міністерством юстиції України №279/14970 від 02.04.08, підвищення результатів семестрового оцінювання шляхом переатестації не дає підстав для нагородження випускників золотою або срібною медалями.

Профільна старша школа на основі диференційованого навчання **враховує** не лише навчальні досягнення, але і творчі, проектно - дослідницькі, особистісні,

соціально значущі результати, уміння вирішувати проблеми, що виникають у різних життєвих ситуаціях.

З метою оцінювання індивідуальних досягнень учнів у допрофільній та профільній школі використовується метод оцінювання *портфоліо*.

Основна суть портфоліо – «показати все, на що ти здібний (а)». Педагогічна ідея портфоліо передбачає зміщення акценту з незнання учнів на індивідуальні досягнення, їх активну участь у накопиченні різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; інтеграцію кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки.

Таке оцінювання передбачає певну підготовку: визначення критеріїв для включення учнівських напрацювань до портфоліо; форми подання матеріалу; спланованість оцінного процесу; елементи самооцінки з боку учня тощо.

У процесі навчання, зокрема під час оцінювання, вчителі виявляють доброзичливість, вимогливість поєднують з індивідуальним підходом, тобто порівнюють виявлені досягнення учня (учениці) не тільки з нормою, а з його (її) попередніми невдачами чи успіхами.

Освітня програма Богданівського ліцею імені І.Г. Ткаченка (1-4 класи)

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Освітня програма початкової освіти окреслює підходи до організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти. Початкова освіта здобувається з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентризму і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємопов'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
 - логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти подані в рамках освітніх галузей;
- перелік, зміст і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін тощо, логічну послідовність їх вивчення;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою.

За Державним стандартом освіта в початковій школі організовується із застосуванням діяльнісного підходу на інтегрованій основі, а також поділяється на два цикли: 1-2 класи, де переважають ігрові методи та 3-4 класи з інтегровано-предметним підходом.

Загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4-х класів складає 2585 годин/навчальний рік:

- для учнів 1-х класів – 770 годин/навчальний рік.
- для 2-х класів – 840 годин/навчальний рік
- для 3-х класів – 875 годин/навчальний рік
- для 4-х класів - 875 годин/навчальний рік

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані Богданівського ліцею імені І.Г.Ткаченка на 2024-2025 н.р. (додаток 1(1-4 кл))

Співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план початкової школи передбачає реалізацію освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти на засадах інтегрованого підходу у навчанні. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації. Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових.

Тривалість уроків у початковій школі відповідно до статті 16 Закону України «Про повну загальну середню освіту» становить:

- у 1-х класах – 35 хвилин,
- у 2-4-х класах – 40 хвилин.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Основою формування ключових компетентностей є досвід здобувачів освіти, їх потреби, які мотивують до навчання, знання та вміння, які формуються в різному освітньому середовищі (школі, родині), різноманітних соціальних ситуаціях і зумовлюють формування ставлення до них. Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, уміння висловлювати власну

думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

***Перелік, зміст і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів,
дисциплін тощо, логічну послідовність їх вивчення***

Освітню програму 1-4 класів укладено відповідно до Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, освітньої програми початкової освіти, системи розвивального навчання ДРiМ та за освітніми галузями, визначеними в Державному стандарті початкової освіти, а саме:

Мовно-літературна (МОВ¹) (¹ у дужках подано скорочене позначення кожної галузі)

Іншомовна освіта (ІНО)

Математична (МАО)

Природнича (ПРО)

Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)

Громадянська та історична (ГІО)

Технологічна (ТЕО)

Інформатична (ІФО)

Мистецька (МІО)

Фізкультурна (ФІО).

Мовно-літературна освітня галузь у навчальному плані реалізується через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»; навчальний предмет «Англійська мова».

2 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Читання», «Англійська мова».

3 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання», «Англійська мова»

4 клас - навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання», «Англійська мова»

Математична освітня галузь реалізується через предмет «Математика».

Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі реалізуються через інтегрований курс «Я досліджую світ».

Технологічна освітня галузь реалізується у 1-х класах в складі інтегрованого курсу «ЯДС», у 2-4 класах – предметом «Дизайн і технології» та предметом «Інформатика».

Мистецька освітня галузь реалізується через предмет «Мистецтво».

Збереження здоров'я дітей належить до основних завдань навчального закладу. Тому формування навичок здорового способу життя та безпеки поведінки здійснюється не лише в рамках предмету «Фізкультура», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріативної складової навчального плану.

Навчання передбачає оволодіння особою сукупністю компетентностей, які визначені Державним стандартом початкової освіти, затвердженого Постановою КМУ від 21 лютого 2018 р. № 87

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Українська мова та література

(За Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко)

(1-А клас, 1-Б клас, 4-А клас, 4-Б клас)

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно»** спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія **«Читаємо»** передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Українська мова та література

(За Освітньою програмою початкової освіти.

Система розвивального навчання ДРiМ.)

(2 клас, 3 клас)

Метою програми є формування в учнів вільного володіння державною мовою (використання мови – усної та писемної – як засобу пізнання та розв’язання життєво важливих завдань; уміння усно та письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти та явища; відчуття краси слова; усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовияву; готовність уживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях) та інших ключових компетентностей, передбачених Державним стандартом початкової освіти, в умовах **навчальної діяльності**. Організація навчальної діяльності на уроках забезпечує становлення учнів як **суб’єктів навчання**, здатних висувати цілі своєї подальшої освіти.

Узгоджуючи теорію розвивального навчання та вимоги Державного стандарту початкової освіти щодо загальних результатів мовно-літературної освітньої галузі, програма передбачає розв’язання таких *завдань*:

- становлення вільного володіння усною формою літературної української мови в процесі навчальної діяльності учнів (висування своїх гіпотез, обговорення результатів дослідницької діяльності в загальнокласній, груповій та парній роботі; обговорення та створення текстів) для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- формування критичного мислення в процесі сприймання різних видів текстів (друкованих, медіатекстів); формування стійкої мотивації до читання книжок як пріоритетного джерела розвитку уяви, засобу пізнання, естетичного, духовного та емоційного розвитку; формування вміння вдумливого та виразного читання;
- становлення основ володіння письмовою формою літературної української мови в процесі навчальної діяльності учнів (запис висновків дослідницької діяльності та коротких інших повідомлень у рукописному варіанті та на цифрових пристроях) для виразу своїх думок, почуттів, оцінювальних суджень;
- формування основ аналізу індивідуального мовлення (свого та інших в усній та письмовій формі) та мовних явищ у процесі навчальної діяльності (усвідомлення позиційного принципу графіки, формування поняття сильної-слабкої позиції звуків, основи лексики та граматики).

Для реалізації поставлених завдань предмет «Українська мова та література» будується за такими взаємопов’язаними наскрізними **змістовими лініями**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища», «Театралізуємо».

Змістова лінія «**Взаємодіємо усно**» забезпечує розвиток сприймання та володіння усним мовленням здобувачів для вільного спілкування з іншими в умовах прямого (безпосереднього) спілкування. Такий розвиток стає можливим завдяки розгортанню

мовленнєвої діяльності в процесі навчального співробітництва (загальнокласна дискусія, мікродискусія в групі, парі) та спеціально організованої роботи з мовленнєвим матеріалом. Здобувачі навчаються сприймати, перетворювати, виокремлювати, аналізувати, інтерпретувати інформацію, використовувати її для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях, висловлювати та захищати свої погляди, розпізнавати свої емоції та емоції своїх співрозмовників, керувати своїм емоційним станом, висловлювати власні погляди та почуття.

Змістова лінія **«Читаємо»** спрямована на формування в здобувачів стійкої потреби в читанні як засобі пізнання світу та самопізнання; формування та вдосконалення техніки читання; розуміння прочитаного, здатності естетичного та емоційного переживання твору. Під час читання учні розвивають уміння сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати текст, перетворювати інформацію, подану в тексті, порівнювати свої емоції та почуття з емоціями автора та персонажів твору.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** передбачає формування вміння дітей висловлювати думки, почуття та ставлення письмово, у тому числі за допомогою цифрових пристроїв, у режимі онлайн, дотримуючись літературних норм. Діти здобувають базові вміння створювати та редагувати письмові висловлювання, виявляти себе творчо в текстах різних жанрів.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовлення»** спрямована на дослідження мовних явищ та формування мовних понять, що Змістова лінія **«Театралізуємо»** слугує розвитку комунікативних умінь учнів, зокрема вміння моделювати різні ситуації спілкування, вибирати відповідні комунікативні стратегії, досліджувати несловесні засоби спілкування. Увага до несловесних засобів приділятиметься і в змістових лініях **«Взаємодіємо усно»** та **«Досліджуємо медіа»**, а сам прийом театралізації може використовуватися й у змістовій лінії **«Читаємо»**.

Специфіка змістової лінії **«Театралізуємо»** пов'язана з формуванням уявлення про театр як місце, де учні здобувають досвід співчуття та співпереживання. Тому в межах змістової лінії **«Театралізуємо»** учні досліджують чужу (глядач) та власну (актор) експресію. Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до сценічної творчості, в умовах якої школярі набувають акторського досвіду, зокрема імпровізації, що забезпечує розвиток у дитини емоційного інтелекту, творчого мислення, самосвідомості й самоефективності, уміння мобілізувати інших, ініціативності, уміння долати бар'єри, пов'язані з неоднозначністю, невизначеністю та ризиками, співпрацювати з іншими особами.

Іншомовна галузь

Іноземна мова

Англійська мова

(За Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти,
розробленої під керівництвом О.Я. Савченко)

Мета початкової загальної середньої освіти

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Початковий етап навчання іноземної мови у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються

психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь сприймати на слух, говорити, читати й писати у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

У початковій школі важливо зацікавити учнів вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 2-го класу учні досягають рівня Pre A1, а на кінець 4-го класу – рівня A1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із «Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти».

Завдання іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти полягає у формуванні вмінь:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Освітня функція спрямована на:

- усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;
 - оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країн виучуваної мови;
 - залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної);
 - розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;
 - формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).
- Виховна функція сприяє:

- формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;

- розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;

- емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;

- розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

- Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;

- готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;

- потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;

- здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Провідним засобом реалізації вказаної мети є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключових компетентностей як результату навчання.

Навчальна програма є рамковою, а відтак не обмежує діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змісту кожної теми. Деякі теми можуть вивчатись інтегровано, наприклад, Я, моя родина і друзі + Свята й традиції, Я, моя родина і друзі + Помешкання.

Мовний інвентар є орієнтовним і добирається відповідно до комунікативної ситуації, потреб учнів та принципу концентричного навчання. Він не є метою навчання, тому й не розглядається як окремі лексичні або граматичні теми.

Розпочинаючи вивчення іноземної мови, учні початкової школи ще не достатньо володіють лінгвістичними поняттями рідної мови. Тому граматичні структури засвоюються шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях. Більшість граматичного матеріалу вивчається на рівні лексичних одиниць: учні засвоюють окремі граматичні явища у мовленнєвих зразках, і їм не потрібно пояснювати морфологічні та синтаксичні зв'язки між частинами мови або структурними одиницями, що входять до зразка

Математична галузь

Математика

(За Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко)

(1-А клас, 1-Б клас, 4-А клас, 4-Б клас)

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;

- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;

- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;

- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Змістова лінія **«Числа, дії з числами. Величини»** охоплює вивчення у 1 – 4 класах питань нумерації цілих невід'ємних чисел у межах мільйона; формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання, множення і ділення; ознайомлення на практичній основі зі звичайними дробами; вимірювання величин; оперування величинами.

Змістова лінія **«Вирази, рівності, нерівності»** спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази – числові та зі змінною; рівності і рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про залежність результату арифметичної дії від зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія **«Геометричні фігури»** націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія **«Робота з даними»** передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія **«Математичні задачі і дослідження»** спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

До програми кожного класу подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із пропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності; організації та виконання міжпредметних навчальних проєктів, міні-досліджень тощо.

Математична галузь

Математика

(За Освітньою програмою початкової освіти.

Система розвивального навчання ДРiМ.)

(2 клас, 3 клас)

Метою навчання математики за програмою розвивального навчання (система розвивального навчання Ельконіна – Давидова та ін.) в початкових класах є формування в учнів **математичної та інших ключових компетентностей**, всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Реалізація програми математики за системою розвивального навчання забезпечує усвідомлення дитиною своїх дій, безпосередню участь у створенні (конструюванні та опануванні) узагальнених способів дій, правил та алгоритмів, уміння аналізувати та розпізнавати проблеми, які розв'язуються математичними методами, розуміти й оцінювати математичні факти і закономірності, моделювати процеси та ситуації, оцінювати дані, хід та результат розв'язання задачі, логічно міркувати, робити усвідомлений вибір, аргументувати свою думку, доцільно використовуючи математичну мову.

Теорія розвивального навчання обґрунтовує, що формування узагальнених способів дії можливе лише за освоєння молодшими школярами **системи математичних понять**. У програмі математики початкової школи таку систему формують поняття натурального одноцифрового числа, натурального багатоцифрового числа, дробового числа (звичайного дробу). Система математичних понять як зміст програми представлена **системою послідовних навчальних завдань**, складовою яких є **проблемна ситуація**. Вирішення проблемної ситуації потребує уміння здійснювати **аналіз** ситуації та **моделювати** її за допомогою різних моделей (графічних, знакових, тощо). Використання моделей дає можливість здобувачам розв'язувати нестандартні завдання, діяти в нестандартних ситуаціях, виявляти недостатність наявних знань для вирішення завдання.

Організація математичної освіти у формі розв'язання самими здобувачами системи послідовних навчальних завдань з опорою на власний досвід дозволяє уникнути фрагментарності математичних знань, тому що здобувачі самостійно виявляють причинно-наслідкові зв'язки між математичними поняттями, способами дій та інтегрують їх у свою картину світу.

Відповідно до окресленої мети, **головними завданнями** математичної освітньої галузі в початковій школі є:

- формування в здобувачів цілісного сприйняття світу, розуміння ролі математики в пізнанні дійсності;
- розвиток пізнавального інтересу, творчого підходу та емоційно-ціннісного ставлення до вивчення математики, бажання і уміння вчитися;
- формування готовності до розпізнавання проблем, які розв'язуються із застосуванням математичних методів та способів, здатності розв'язувати сюжетні задачі, логічно міркувати, обґрунтовувати свої дії та виконувати дії за алгоритмом;
- вироблення вміння користуватися математичною термінологією, знаковою і графічною інформацією, оцінювати та перетворювати здобуту інформацію; моделювати процеси і ситуації;
- формування відповідального ставлення щодо висування гіпотез, їх оцінювання, доведення або спростування, обґрунтування свого вибору; уміння висловити свою думку;
- набування досвіду вміння орієнтуватися на площині та в просторі та досліджувати просторові відношення та форми об'єктів навколишнього світу;
- формування уміння застосовувати обчислювальні навички в практичних ситуаціях і розуміти сутність процесу вимірювання величин.

Для забезпечення реалізації мети та загальних результатів, зазначених у Державному стандарті початкової загальної освіти, предметний матеріал з навчання математики розгортається послідовно за такими **змістовими лініями**: «Величини»,

«Числа, дії з числами», «Математичні вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Сюжетні задачі», «Просторові відношення, геометричні фігури».

Основним змістом програми є поняття числа (змістова лінія **«Числа, дії з числами»**). Формування цих понять забезпечується аналізом генетично вихідного для всіх видів чисел відношення – *відношення величин*. Саме тому вивчення математики в першому класі розпочинається з вивчення величин і властивостей їхніх відношень (змістова лінія **«Величини»**).

Відтворення величини (добір або побудова величини, що дорівнює даній) є «наскрізною» дією усього курсу математики і дозволяє як виявити походження числа, так і послідовно побудувати різні види чисел.

На початковому етапі навчання задача відтворення величини розв'язується шляхом безпосереднього або опосередкованого практичного добору величин.

Ускладнення умови задачі приводить до нового способу розв'язання – використання частини величини – *міри* – та відношення до неї вихідної величини – *числа*. Таким чином, число з'являється в курсі навчання математики як результат дії вимірювання (як відношення величин).

Відтворення величини в ситуації, коли величина виявляється набагато більшою від вибраної «стандартної» міри приводить до появи додаткової, більшої міри, а згодом і системи мір з постійним відношенням між мірами. Пошуки зручної фіксації результатів вимірювання в цих випадках приводять до появи *позиційного десятикового числа*.

Оскільки відношення між мірами (основа системи мір) устанавлюється довільно, запис результату вимірювання набуває форми позиційного числа в системі числення, відповідній до вибраної основи. Таким чином відкривається принцип побудови довільної системи числення (у тому числі десятикової). Робота з недесятковими системами числення пропонується як додатковий матеріал.

Формування поняття числа, обчислювальні навички в роботі з натуральними числами, нулем та звичайними дробами забезпечуються особливою організацією навчального матеріалу, про яку йшла мова вище.

Засобом, що фіксує відношення величин та їхні властивості, у системі розвивального навчання є **модель** – схема, формула, рівняння, таблиця, математичний (числовий або буквенний) вираз, різні види й форми чисел (змістові лінії **«Математичні вирази, рівності, нерівності»**, **«Робота з даними»**). Необхідно виокремити три види роботи з моделями: моделювання відношень; відтворення у якомусь матеріалі відношень, заданих моделлю (наприклад, відтворення величини); перетворення моделей, тобто перехід від одних форм моделей до інших.

Перше відношення, що фіксується за допомогою моделі (схеми чи формули), – це відношення «рівності – нерівності». За допомогою формули досліджуються властивості відношення рівності – симетричність та транзитивність.

Згодом за допомогою схем і формул моделюються відношення «більше – менше», дії додавання й віднімання та їхні властивості, а також відношення між частинами й цілим – компонентами дій додавання й віднімання.

Особливістю цієї програми є те, що відношення «дорівнює – не дорівнює», «більше – менше», дії додавання й віднімання та їх закони і властивості з'являються і досліджуються на моделях у загальному вигляді ще до запровадження числа. Для позначення величин використовуються букви алфавіту рідної мови. Вивчення алфавіту відбувається паралельно і на уроках математики, і на уроках мови. Рівняння як рівність з невідомою величиною з'являється також на етапі роботи з величинами.

Відношення величини й міри, тобто число, фіксується спеціальним знаком – цифрою. При цьому дія вимірювання, що здійснюється, моделюється числовою прямою. Число й числова пряма дають змогу більш раціонально розв’язувати вже відомі задачі порівняння, додавання й віднімання величин. Порівняння величин замінюється *порівнянням чисел* (або *числових значень величин*). Додавання (віднімання) величин замінюється *додаванням (відніманням) чисел* на числовій прямій і розглядається як дія заміни суми чисел одним числом – її значенням. Це перша обчислювальна задача в запропонованій програмі.

З введенням додаткової міри (системи додаткових мір) результат вимірювання записується у вигляді різних моделей: числового виразу (*добутку*), позиційного числа, а також у вигляді таблиці чи у вигляді набору формул.

Обчислювальні дії з одноцифровими числами і позиційними числами інтерпретуються як завдання з перетворення числового виразу на форму того чи іншого числа, однієї форми моделі – на іншу.

При роботі з величинами, різними видами чисел, при розв’язанні сюжетних задач виникає необхідність виділяти, аналізувати, накопичувати, упорядковувати різні види даних, а також фіксувати ці дані. Для цього використовуються різні види моделей – схеми, таблиці, діаграми, граф-схеми.

Розв’язання завдань розглядається як послідовність перетворень моделей, переходів від одного типу моделей до інших (наприклад, за схемами можливе складання рівняння, буквеного або числового виразу, послідовності математичних виразів).

Формування поняття числа передбачає формування стійких обчислювальних навичок. Для цього програма забезпечує дослідження способів обчислень як перетворень числового виразу на відповідну форму числа. У ході такого дослідження відбувається виділення основи таких перетворень і побудова алгоритмів обчислень.

У програмі виділяються дві складові будь-якої обчислювальної дії – *алгоритм* і «базові» дії з *одноцифровими числами*.

Арифметичні дії з багатоцифровими числами будуються на основі принципу позиційності та законів дій із числами. Дослідження можливостей перетворення числових виразів на форму позиційного числа приводить до необхідності виділити «базові» випадки обчислення, а саме дії з одноцифровими числами. Дії з одноцифровими числами (*таблиці додавання та множення*) включено як необхідний засіб розв’язання завдання на виконання дій з багатоцифровими числами.

З першого класу починається робота з розв’язування сюжетних задач (змістова лінія «*Сюжетні задачі*»). Спочатку школярі навчаються виділяти відношення величин, заданих умовою задачі, та фіксувати ці відношення (рівність-нерівність, додавання та віднімання) за допомогою графічної моделі (схеми). Використання схеми для аналізу умови задачі дає можливість розподілити всі задачі, що містять відношення, які моделюються діями додавання і віднімання, тільки на два типи: задачі на знаходження невідомої частини (задачі «на віднімання») і задачі на знаходження невідомого цілого (задачі «на додавання»).

У другому класі, з появою відношень між частиною, кількістю таких самих частин та цілим, з’являються сюжетні задачі, які розв’язуються за допомогою дій множення або ділення. Усі такі задачі також можна розподілити на два типи: задачі на знаходження невідомої частини або кількості частин (задачі «на ділення») і задачі на знаходження невідомого цілого (задачі «на множення»).

До цих задач належать усі задачі, що розкривають зміст арифметичних дій, задачі на знаходження невідомого компонента цих дій, задачі на різницеве та кратне порівняння, збільшення та зменшення числа на кілька одиниць, збільшення та зменшення числа в кілька разів, у тому числі сформульованих у непрямій формі, задачі з пропорційними величинами.

Підвищення складності сюжетних задач відбувається за рахунок того, що складена задача (задача, що розв'язується кількома діями) є композицією кількох простих задач.

Програма забезпечує первинне знайомство з геометричними фігурами – багатокутником (трикутником, чотирикутником, прямокутником, квадратом, п'ятикутником тощо), відрізком, колом – на етапі виділення окремих ознак предметів («дочисловий» період). Тоді ж на основі співвідношення «частина-ціле» розглядаються площі фігур, які можна отримати способом перекрою з прямокутника. Пізніше більш детально розглядаються властивості прямокутника і квадрата. На рівні ознайомлення учні отримують уявлення про круг і коло, а також про об'ємні фігури (змістова лінія **«Просторові відношення, геометричні фігури»**).

Особливістю роботи з геометричним матеріалом є використання його як моделей під час фіксації різних відношень величин: у побудові різного виду моделей постійно використовуються різні геометричні фігури (відрізки, прямокутники, прямі тощо).

Програма забезпечує роботу з тією частиною геометричного матеріалу, яка стосується дій із числами, тобто вимірювання та обчислення периметрів плоских фігур. Увесь геометричний матеріал у програмі має пропедевтичний характер і не містить чітких доказів.

Визначений у програмі обсяг навчального матеріалу забезпечує формування в здобувачів математичної й інших ключових компетентностей, а також готовності до навчання математики на наступному ступені освіти.

Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі

«Я досліджую світ»

(За Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом О.Я. Савченко)

Зазначені освітні галузі можуть реалізовуватись окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);

- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;

- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрований суті, а саме:

«**Людина**» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«**Людина серед людей**» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«**Людина в суспільстві**» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«**Людина і світ**» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«**Людина і природа**» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Типова навчальна програма дає змогу вчителю самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним

підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

Інформатична освітня галузь

(За Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом О.Я. Савченко)

Метою інформатичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/ учениці здатності до вирішення проблем із використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту; безпечна та відповідальна діяльність в інформаційному суспільстві.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** інформатичної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування відповідальної позиції цифрового громадянина, навичок безпечного й етичного користування цифровими пристроями та мережами;
- формування початкових умінь розрізняти інформацію різних видів та працювати з нею за допомогою цифрових пристроїв чи без них;
- формування початкових умінь визначати, знаходити та зберігати інформацію, необхідну для розв'язання життєвих проблем (навчання, гри тощо), за допомогою цифрових пристроїв, мереж та без них, самостійно та під час групової взаємодії; розрізняти правдиву і неправдиву інформацію різних видів;
- налагодження комунікації за допомогою цифрових пристроїв та мереж для спільної творчості, співпраці, навчання, гри;
- формування початкових умінь створювати електронні тексти (зображення, відео, звуки, програми тощо) за допомогою цифрових пристроїв;
- формування вмінь презентувати себе, власну творчість, ідеї, створені продукти та інші результати індивідуальної та групової діяльності за допомогою цифрових пристроїв.

Реалізація поставленої мети та завдань у початковій школі відбувається за **змістовими лініями** “Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)”, “Моя цифрова творчість”, “Комунікація та співпраця”, “Я і цифрові пристрої”, “Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві”.

У рамках змістової лінії **“Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)”** формуються початкові вміння розпізнавати, знаходити, свідомо відбирати, зберігати та

опрацьовувати просту інформацію за допомогою цифрових пристроїв та без них. Розпізнавання правдивої і неправдивої інформації в усіх її виявах (текст, зображення, звук тощо) необхідне для формування критичного мислення, що сприяє безпеці в інформаційному просторі дитини. Початкові уявлення про моделі реалізуються через визначення істотних і неістотних властивостей об'єктів та створення на основі цього простих моделей об'єктів.

Змістова лінія **“Моя цифрова творчість”** розкривається через практичну діяльність (індивідуальну і групову) зі створення простих інформаційних продуктів (програм, текстів, зображень, відео, звуків, тощо) за допомогою цифрових пристроїв та програм для творчого самовираження, презентації себе і продуктів власної діяльності, вирішення завдань інших освітніх галузей.

В основі змістової лінії **“Комунікація та співпраця”** – ознайомлення із доступними для дитини засобами цифрової та безпосередньої комунікації для гри, спілкування, навчання, отримання нової інформації; використання безпечного онлайнового чи офлайнового середовища для цього. В умовах роботи у групі учні мають навчитися окреслювати цілі індивідуальної та групової діяльності, розподіляти ролі в межах групи, оцінювати здобутий результат, аналізувати помилки та усувати їх, доброзичливо взаємодіяти безпосередньо та в мережах.

Змістова лінія **“Я і цифрові пристрої”** реалізовується через усвідомлення і розпізнавання тих завдань, які можна розв'язати за допомогою цифрових пристроїв, виходячи з їхніх функціональних можливостей (фотографувати, записувати, слухати, відображати, опрацьовувати інформацію тощо). До основних умінь, які формуються через цю змістову лінію, належать розпізнавання простих програмних і технічних несправностей та вміння усувати їх самостійно чи з допомогою дорослих, розуміти обмеження та переваги пристроїв стосовно виконуваних завдань, усвідомлювати, що машини можуть імітувати інтелектуальну діяльність. Ця змістова лінія охоплює вміння організовувати власний робочий простір на фізичному та простому програмному рівні для збереження здоров'я, доброго самопочуття та ефективної діяльності учня/учениці.

Змістову лінію **“Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві”** спрямовано на створення безпечних умов для учня / учениці під час роботи з цифровими пристроями і в мережах, що передбачає захист особистої інформації, формування принципів етичного, доброзичливого та відповідального спілкування через мережі, навички і можливості захисту власного інформаційного простору, фізичного та психологічного здоров'я. У рамках цієї змістової лінії в учнів формується відповідальне та шанобливе ставлення до власної та чужої інформаційної діяльності, яке на рівні початкової школи виявляється, зокрема, і через зазначення власного авторства, посилання на авторство інших, а також через усвідомлення шкоди від списування.

Вказані змістові лінії передбачають можливу інтеграцію інформатичної освітньої галузі з іншими освітніми галузями через розв'язування дослідницьких завдань, формування наскрізних умінь учнів, інформатичної грамотності та культури.

Технологічна освітня галузь

Дизайн і технології

(За Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти,
розробленої під керівництвом О.Я. Савченко)

Зміст технологічної освітньої галузі реалізується через навчальний предмет «Дизайн і технології».

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-прикладному мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок застосовувати традиційні та сучасні технології, раціонально використовувати матеріали;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія **«Інформаційно-комунікаційне середовище»** охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробах; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей.

Змістова лінія **«Середовище проектування»** спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; дизайнерське проектування – моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Змістова лінія **«Середовище техніки і технологій»** передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Змістова лінія **«Середовище соціалізації»** спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проектно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Мистецька освітня галузь

Мистецтво

(За Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти,
розробленої під керівництвом О.Я. Савченко)

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва;

плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Реалізація поставленої мети здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія **«Художньо-творча діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія **«Сприймання та інтерпретація мистецтва»** спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Реалізація змістової лінії **«Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі:

- усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (*вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною*).

- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (*математична компетентність*).

- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (*компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність*);

- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (*інформаційно-комунікаційна компетентність*);

- формування уміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);

- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (*громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу*

життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей);

- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (*культурна компетентність*)

- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (*підприємливість та фінансова грамотність*);

- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (*інноваційність*).

- Мистецька освітня галузь реалізується через предмети вивчення за окремими видами мистецтва: музичне мистецтво, образотворче мистецтво за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Фізкультурна освітня галузь

Фізична культура

(За Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко)

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;

- розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;

- використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;

- формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;

- розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, вміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими **змістовими лініями**: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія **«Рухова діяльність»** передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я та формування в молодших школярів умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організуючих вправ, елементів акробатики, вправ корегувальної спрямованості та тих, що пов'язані з незвичним положенням тіла у просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок володіння м'ячем; розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія **«Ігрова та змагальна діяльність»** передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування уміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, організовувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення користуватися власними перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» формується закладом освіти самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, матеріально-технічної бази, кадрового забезпечення.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти 4 класу.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які мають реалізувати педагоги у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів. Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній як: «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Формуванню ключових компетентностей сприяє діяльнісна спрямованість навчання, встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і

формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є:

- 1) формувальне (поточне) оцінювання (у 1-3 класах здійснюється вербально, на суб'єкт-суб'єктних засадах, передбачає активне залучення учнів до самоконтролю і само оцінювання; має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього індивідуального розвитку в процесі навчання; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях);
- 2) в кінці навчального року проводиться завершальне (підсумкове) оцінювання у 2 класах, яке проводиться з метою визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до учня/учениці в процесі подальшого навчання; у 3-му класі - підсумкове (тематичне та завершальне) оцінювання проводиться з метою зіставлення навчальних досягнень здобувачів освіти з очікуваними результатами навчання, визначених освітньою програмою.

Учні 1-3 класів вчаться не лише писати, читати і рахувати, а й конструктивно виражати свої емоції та керувати ними, співпрацювати в парах і в групі, висловлювати свою думку, критично мислити, аналізувати, шукати різні варіанти рішень, мирно вирішувати конфлікти, брати на себе відповідальність за свої дії.

Запроваджено свідоцтва досягнень, які враховують динаміку зростання рівня навчальних досягнень учнів та є зрозумілим документом для батьків або осіб, які їх замінюють.

Для учнів 4 класів залишається бальне оцінювання, облік підсумкового оцінювання відображено в табелях успішності

Рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, квести, які вчитель організовує у межах уроку або в позаурочний час. Використання ж інтерактивних форм і методів навчання: дослідницьких, інформаційних, мистецьких проєктів, сюжетно-рольових ігор, інсценізацій, моделювань, ситуаційних вправ тощо дає можливість досягти очікуваних результатів навчання, окреслених в межах кожної освітньої галузі. Важливе місце в освітньому процесі належить інтегрованим урокам, які проводяться з метою розкриття загальних закономірностей у різних навчальних предметах. Інтегрований підхід передбачає вибір такої форми проведення уроку, що забезпечує розвиток різних сфер особистості здобувачів освіти.

Інтегроване навчання дозволяє: об'єднати споріднені матеріали кількох предметів навколо однієї теми, опанувати значний за обсягом навчальний матеріал за період уроку,

досягти цілісності знань; сприяє формуванню здібностей учнів; виховує креативну особистість, готову до творчого пошуку.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА II СТУПЕНЯ

(ДЛЯ УЧНІВ 5-7-ИХ КЛАСІВ НУШ)

I. Загальні положення

Ідея компетентнісного підходу до сучасної освіти є наскрізною і визначальною на сьогоднішній день. Надання пріоритетів формуванню у дітей готовності здобувати знання самостійно протягом усього життя поставило нагальну потребу у виробленні власної концепції розвитку школи, яка прокладає стратегічний напрям у роботі колективу закладу, допомагає поєднати цілі та очікуваний результат, усвідомити їх усім учасникам навчально-виховного процесу. Серед сучасних моделей освіти виділяють модель 4К, що включає чотири ключові компетентності, що починаються з букви «К»: креативність, комунікація, кооперація (співпраця), критичне мислення. Важливим показником життєвої компетентності школяра, його життєздатності, спроможності правильно орієнтуватися у життєвих реаліях та допомагати розв'язувати проблеми є цілісне світобачення. Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів є освітня програма закладу загальної середньої освіти. Реалізація призначення закладу здійснюється через забезпечення в освітній діяльності таких принципів:

- гуманізм як норма поваги до особистості та основа побудови партнерського спілкування з дитиною;
- інтеграційні засади побудови та організації освітнього процесу;

- визнання самоцінності кожного вікового періоду та орієнтація на вікові особливості;
- створення сприятливих умов для формування і розвитку у дитини пізнавальних, психічних процесів, належної спрямованості на активність у соціумі, конструктивних мотивів поведінки, самосвідомості, позитивної самооцінки, самоповаги та шанобливого ставлення до тих, хто її оточує;
- урахування індивідуальних інтересів, здібностей, темпу розвитку дитини.

Зберігаючи наступність із початковою школою, забезпечуємо подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формуємо здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховуємо ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Зміст програми дає можливість формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

- 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- 2) здатність спілкуватися українською та англійською мовами, що передбачає активне використання української мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади; можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;
- 3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань,

усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самотійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самотійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають

співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, навчальних предметів та предметних циклів є наскрізні змістові лінії:

1. «Екологічна безпека та сталий розвиток» – це формування в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, у результаті яких вони дбайливо й відповідально ставитимуться до довкілля, усвідомлюючи важливість сталого розвитку для збереження довкілля й розвитку суспільства.
2. «Громадянська відповідальність» - це формування відповідального члена громади й суспільства, який розуміє принципи й механізми його функціонування, а також важливість національної ініціативи. Ця наскрізна лінія освоюється через колективну діяльність – дослідницькі роботи, роботи в групі,

проекти тощо, яка розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.

3. «Здоров'я і безпека» - це становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.
4. «Підприємливість і фінансова грамотність» - це забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприяння розвитку лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидко змінному середовищі.

Освітня програма закладу II ступеня (базова середня освіта) для 5-6-го класів розроблена на виконання Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898 «Державний стандарт базової середньої освіти», Типової освітньої програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 року №235.

Дана освітня програма:

- § відповідає структурі типової освітньої програми та визначеним нею вимогам до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою закладу освіти;
- § визначає (в обсязі не меншому ніж встановлено відповідною типовою освітньою програмою загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі повної загальної середньої освіти (в годинах , його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;
- § містить навчальний план, що ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів відповідної типової освітньої програми і може передбачати перерозподіл годин (у визначеному типовим навчальним планом обсязі в межах мінімального / максимального навантаження для кожної

галузі між обов'язковими для вивчення навчальними предметами (крім державної мови певної освітньої галузі, які можуть вивчатися окремо та/або інтегровано з іншими навчальними предметами;

§ містить перелік модельних навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі, та/або навчальних програм, затверджених педагогічною радою, що мають містити опис результатів навчання учнів з навчальних предметів (інтегрованих курсів в обсязі не меншому ніж встановлено відповідними модельними навчальними програмами;

§ описує форми організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання.

Освітня програма реалізує Стратегії розвитку закладу.

2. Мета і завдання освітньої програми

Мета і завдання освітньої програми закладу ґрунтуються на засадах, визначених Законом України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», що передбачає всебічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, має спрямовуватись на сформованість базових особистісних якостей здобувача освіти, таких як: міжособистісна злагода, міжособистісне партнерство, самостійність, чуйність, шанобливість, допитливість, спостережливість, креативність, розсудливість; формування особистості, яка здатна до самореалізації в суспільстві та цивілізованій взаємодії в соціумі, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Тип закладу

Комунальний заклад «Ліцей з початковою школою та гімназією» – це заклад загальної середньої освіти з навчанням українською мовою.

3. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою

Визначаючи вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою, заклад керується чинними нормативними документами у сфері освіти.

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом встановленого зразка (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти, табелем навчальних досягнень учня / учениці).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюють комісію, затверджують її склад (голову та членів комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складають за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314).

4. **Загальний обсяг навчального навантаження** в освітній програмі закладу відповідає загальному обсягу навчального навантаження, визначеному для цього типу освітнього закладу в Державному стандарті базової середньої освіти (Додаток 23 та Типовій освітній програмі для 5-9 класів (Додатки 1,2). Загальний обсяг річного навчального навантаження для кожної галузі в освітній програмі закладу освіти встановлено у межах вказаного в Державному стандарті та Типовій освітній програмі діапазону мінімального та максимального показників.

Загальний обсяг навчального навантаження учнів розподіляється між роками навчання, освітніми галузями, обов’язковими та вибірковими освітніми компонентами.

Загальний обсяг річного навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою (5-6 класи *згідно з типовим планом* наведено в Таблиці 1.

Таблиця 1

освітньо-навчальне навантаження	5 клас	6 клас					
		математика	українська мова	історія	географія	фізична культура	інше*
Літературна	кдень						
Математична	кдень						
Історична	кдень						
Фізична	кдень						
Музична	кдень						
Мовна	кдень						
Вісвітньо-научна	кдень						
Українська	кдень						
Логічна	кдень						
Математична	кдень						
Фізична	кдень						
Музична	кдень						
Мовна	кдень						
Вісвітньо-научна	кдень						
Українська	кдень						

Кові години вивчення етів освітніх й, вибіркових їх ментів, дення дуальних ьтацій та вих занять	кдень						
норічна сть ьних годин, уються з гу (без ання поділу	кдень						
чно тима аження ***	а тиждень						
	На рік						

- * Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі може збільшуватися до максимального показника з урахуванням перерозподілу різниці між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин інших освітніх галузей.
- ** Години мовно-літературної освітньої галузі можуть розподілятися на вивчення мови корінного народу, національної меншини та/або другої іноземної мови.

*** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів.

**** Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей не повинна перевищувати загальної кількості годин, визначеної цим навчальним планом.

Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження, визначеними в Таблиці 1 за галузями, визначено обсяг **фактичного річного навантаження** для 5-х класів. Результат подано в Таблиці 2.

5. Навчальний план

Загальний обсяг навчального навантаження для 5-х класів

Таблиця 2

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин 5 клас
Мовно-літературна **	На тиждень	11
	На рік	385
Математична	На тиждень	5
	На рік	175
Природнича	На тиждень	2
	На рік	70
Соціальна і здоров'язбережувальна	На тиждень	1,5
	На рік	52.5
Громадянська та історична	На тиждень	1
	На рік	35
Технологічна	На тиждень	2
	На рік	70
Інформатична	На тиждень	1,5
	На рік	52,5
Мистецька	На тиждень	2
	На рік	70
Фізична культура***	На тиждень	3
	На рік	105

Всього	На тиждень	29
	На рік	1015
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	2
	На рік	70
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи	На тиждень	31
	На рік	1085
Гранично допустиме навантаження учнів****	На тиждень	28
	На рік	980

Навчальний план закладу освіти

Таблиця розподілу навчального часу 6 клас НУШ

ні галузі	мети	ість годин на тиждень у к
-----------	------	------------------------------

			Б		
ор- літературна	нська мова	4	4		
	нська література	2	2		
	жна література	,5	,5		
	на мова (йська)	,5	,5		
матична	матика	5	5		
однича	емо природу	2	2		
	афія	2	2		
льна в'язбережувальна	таз'я,безпека та бут	1	1		
		,5	,5		
дянська та історична	до історії країни громадянської	2	2		
логічна	логії	2	2		
матична	матика	,5	,5		
ецька	отворче цтво	1	1		
	не мистецтво	1	1		
на культура	на культура	3	3		
р		9	9		
кові години для вивчення предметів їх галузей, вибіркового освітніх нентів, проведення дуальних консультацій та групових					

за вибором, факультативи, індивідуальні тя , консультації				
інформатика				
ино допустиме тижневе навчальне наження на учня				
в використано		2		

Інтегрований курс “Мистецтво” вивчається як два предмети “Мистецтво”(образотворче) і “Мистецтво” (музичне).

6. Модельні навчальні програми

Відповідно до навчального плану в освітній програмі зазначається перелік модельних навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі, що містять опис результатів навчання учнів з навчальних предметів (інтегрованих курсів в обсязі не меншому ніж встановлено відповідними модельними навчальними програмами. Оскільки відповідні модельні та/або навчальні програми спрямовані насамперед на реалізацію вимог Державного стандарту базової середньої освіти, заклад освіти під час

формування переліку цих програм врахував низку чинників, а саме:

- § особливості та потреби учнів певного закладу в досягненні обов’язкових результатів навчання,
- § потенціал педагогічного колективу,
- § ресурсне забезпечення закладу освіти,
- § навчально-методичний супровід конкретних модельних програм,

- § наявність внутрішньогалузевих та міжгалузевих зв'язків між програмами різних предметів та курсів для реалізації ключових компетентностей,
- § варіативність програм для підтримки курсів у діапазоні від мінімальної до максимальної кількості годин тощо.

Під час вибору модельних навчальних програм для освітньої програми закладу зверталась увага на раціональне використання навчального часу. Сформована з окремих модельних та/або навчальних програм освітня програма закладу є цілісним комплексом, кожен компонент якого реалізує свої цілі та

функції у тісному взаємозв'язку з іншими компонентами для формування цілісної компетентної особистості. Ці взаємозв'язки реалізуються не лише на рівні базових знань з окремих предметів, а й на рівні досягнення очікуваних результатів та видів діяльності. Перелік модельних та/або навчальних програм в освітній програмі закладу охоплює досягнення учнями результатів навчання з усіх визначених Державним стандартом освітніх галузей. Заклад освіти здійснив вибір модельних навчальних програм для закладів загальної середньої освіти з-поміж тих, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерство освіти науки країни» (Наказ МОН №795 від 12 липня 2021 року <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-nadannya-grifa-rekomendovano-ministerstvo-m-osviti-i-nauki-ukrayini-modelnim-navchalnim-programam-dlya-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>).

На основі модельної та/або затвердженої педагогічною радою навчальної програми предмета (інтегрованого курсу вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу. Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя.

Автономія вчителя забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі.

Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель має самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в навчальній програмі. Учитель може переносити теми уроків, відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем.

Освітня галузь	Модельна навчальна програма	
	назва	автор(и)
Мовно-літературна (українська мова, українська та зарубіжна літератури)	Українська мова: <u>«Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти.</u>	Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.
	Українська література: <u>«Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти.</u>	Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.

	Зарубіжна література: <u>«Зарубіжна література. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти.</u>	Ніколенко О., Ісаєва О., Клименко Ж., Мацевко-Бекерська Л., Юлдашева Л., Рудніцька Н., Туряниця В., Тіхоненко С., Вітко М., Джангобекова Т.
Мовно-літературна (іншомовна освіта)	Англійська мова: <u>«Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти.</u>	Зимомря І.М., Мойсюк В.А., Тріфан М.С., Унгурян І.К., Яковчук М.В.
Математична	Математика: <u>«Математика. 5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти.</u>	Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Пихтар М.П., Рубльов Б.В., Семенов В.В., Якір М.С.
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу» : <u>«Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів</u>	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.

	<u>загальної середньої освіти.</u>	
Громадянська та історична освіта	Вступ до історії України та громадянської освіти: «Досліджуємо історію і суспільство. 5-6 класи (інтегрований курс)» <u>для закладів загальної середньої освіти.</u>	Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Майорський В.В., Піскарьова І.О., Щупак І.Я.
Соціальна та здоров'язбережна	Інтегрований курс «Здоров'я безпека та добробут»: «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Гущина Н.І., Василяшко І.П.
	Етика	§ Пометун О.І., Ремех Т.О., Кришмарел В.Ю. §

Технологічна	Технології: <u>«Технології. 5-6 класи»</u> для <u>закладів загальної середньої освіти.</u>	Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С., Приходько Ю.М.
Інформатична	Інформатика: <u>«Інформатика. 5-6 клас»</u> для <u>закладів загальної середньої освіти.</u>	Завадський І.О., Коршунова О.В., Лапінський в.В.
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»: <u>«Мистецтво. 5-6 класи (інтегрований курс)»</u> для <u>закладів загальної середньої освіти.</u>	Масол Л.М., Просіна О.В.
Фізична культура	<u>«Фізична культура. 5-6 класи»</u> для <u>закладів загальної середньої освіти.</u>	Педан О.С., Коломось Г.А., Боляк А.А., Ребрина А.А., Деревянко В.В., Стеценко В.Г., Остапенко О.І., Лакіза О.М., Косик В.М.

Форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

У рамках академічної свободи форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою закладу освіти та відображаються в освітній програмі закладу освіти. Форми організації освітнього процесу, які може запропонувати навчальний заклад, - очне навчання, дистанційне навчання, змішане навчання. За потреби заклад освіти може організувати індивідуальні

форми здобуття освіти (зокрема екстернатну, сімейну (домашню), педагогічний патронаж, реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію учня.

Оцінювання навчальних досягнень учнів

Система оцінювання має на меті допомогти вчителю конкретизувати навчальні досягнення учнів і надати необхідні інструменти для впровадження об'єктивного й справедливого оцінювання результатів навчання.

В оцінюванні навчальних досягнень учнів важливо розрізняти **поточне формувальне оцінювання (оцінювання для навчання) та підсумкове оцінювання (семестрове, річне)**. Поточне формувальне оцінювання здійснюють з метою допомогти учням усвідомити способи досягнення кращих результатів навчання. **Підсумкове** оцінювання здійснюють з метою отримання даних про рівень досягнення учнями результатів навчання після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Окрім поточного формувального та підсумкового (семестрового, річного оцінювання, педагогічні працівники закладу освіти можуть ухвалити рішення про здійснення проміжного оцінювання результатів навчання з окремих предметів / інтегрованих курсів. Періодичність і процедури здійснення проміжного оцінювання й види діяльності, результати яких підлягають проміжному оцінюванню, визначають педагогічні працівники закладу освіти залежно від дидактичної мети та з урахуванням відповідної навчальної програми.

Поточне формувальне оцінювання

Поточне формувальне оцінювання здійснюється системно в процесі навчання на основі викладеного нижче алгоритму діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання, що, зокрема, забезпечить наступність між підходами до оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової і базової середньої освіти:

Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей на певний період (наприклад, заняття, тиждень, період, відведений для вивчення теми, тощо. Основою для вироблення навчальних цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою, та критерії оцінювання.

Інформування учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року. Доцільно впроваджувати поступове залучення учнів до вироблення критеріїв оцінювання результатів окремих видів навчальної діяльності.

Надання учням зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей. Зворотний зв'язок має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним. Важливо не протиставляти учнів одне одному. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень учня / учениці. Труднощі в навчанні доцільно обговорювати з учнями індивідуально. Зворотний зв'язок надають у письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності.

Створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність-рефлексія. Під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям. Важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання.

Корегування освітнього процесу з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

формувальному оцінюванні, зокрема для самооцінювання та взаємооцінювання, рекомендовано використовувати інструменти з орієнтовного переліку:

	Назва	Опис інструмента
	Аналіз портфоліо	я навчальних досягнень за допомогою порт фоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем аченням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. ичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як зує досягнення цілей навчання
	м	о усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи опонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
	ай	за робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного и; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому вжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють упі
	внішнє коло	два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. учні, що стоять навпроти, ставлять питання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові оцедура повторюється
	ювок	тний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею
		итань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо ільш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. а записувати
	у	вірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у пропонуваному твердженні
	»	е на одну хвилину– це конкретне питання з очікуваний(і результат(и навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини
	л	ть у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. ядає натися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
	зи	учнів для відстеження навчального поступу: ? де я зараз? як туди дістатися?

		ть запитання або дає завдання. учні самостійно відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не умок / відповідей / тверджень. учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного ть його поділитися записаними ідеями. учні викреслюють пункти, попередньо озвучені и і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони аме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки
		ають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З , «Що ми ися?» (Х та «Що вже вивчили за темою?» (В . Плюс (+ просить учнів класи фіксувати отримані могою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім писує короткий дин абзац про вивчене
	ід	дповіді учнів на запитання на картках, які учням кінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
	а карта	ива форма схематичної наочності, яка допомагає и взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають
	ом	ться в групі по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. учитель ставить питання / чотири учні її обговорюють. Вчитель називає номер і відповідний учень у кожній групі
	ший (або найясніший)	о-хвилинок. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в о під час паузи, яка утворилася після пояснення теми : «Який найбільш заплутаний момент» о заняття?» або ся незрозумілим у понятті « »?
	равильного розуміння	учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. равильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома повіді або гри «правильно-неправильно»
	ня	словити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
	мків	в одразу після певного виду роботи
	алогією	формулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес ____тому що
	В	і в класі присвоюється окрема літера алфавіту, ово, яке починається на цю літеру та пов'язане з ю

	питання на картках	Вчитель роздає картки й просить учнів писати з обох сторін за такими правилами: 1. Підставі вивченого (теми, розділу), опишіть основну велику ідею, яку ви зрозуміли, у формі речення. 2. Напишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
	м реченням	Написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
	м словом	Вибрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно слово, яке найкраще відповідає темі)
	пиши – обговори в парі	Один учень дає відповідь самостійно, записує її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнером, потім обидва учні озвучують її всьому класу
	кажи в парі	Вчитель ставить запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім обидва учні в парі обговорюють відповідь, кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, щоб вони озвучили свою відповідь у класі
	підсумуй – запитай за дві хвилини (ППЗП2)	Учні повинні <i>пригадати</i> та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на занятті; за дві хвилини <i>підсумувати</i> ці пункти одним реченням, записати одне основне речення, яке підсумовує відповідь та знайти одну <i>прив'язку</i> цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
	створи свою позицію	Вчитель виставляє певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і підкріпити її аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
	створи свою позицію	Вчитель виставляє певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і підкріпити її аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
	питання на картках	Вчитель ставить питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка може тривати певний час. Після цього учні можуть задавати й додаткових запитань
	покажи розуміння	Вчитель ставить питання, а учні показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння теми, принципу або процесу: 1. «Якщо я можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). 2. «Я розумію частково» (наприклад, великий палець вниз). 3. «Я не розумію» (наприклад, помахати рукою)
		Обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
	сортуй	Вибір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями

		оє спінер, розділений на 4 сектори з написами «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та відповісти на запитання залежно від місця зупинки спінера. Наприклад, спінер зупиняється на «Підсумуй», ще сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося»
	я	протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме результатами він буде спостерігати. ухажучись класом, він учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі
		тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні завдань: льних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь дність овідь
	зма втий, зелений)	телеві зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
	ня	нує учнями відповісти на запитання, наведені нижче: _____схоже на/відрізняється від_____? Які характерні риси/елементи показати/проілюструвати_____? с головна ідея, ключова концепція, мораль ? госується_____? і можна додати до_____? Наведіть приклад _____? ви могли б зробити з_____? Які висновки можна _____? ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити? сказати про_____? Що може статися, _____? жна взяти для оцінки_____? Які джують_____? довести / підтвердити_____? Як це можна розглядати з _____? Які альтернативи янути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для

	Ференція	м учнем особисто для перевірки рівня розуміння
	Ігри	боти, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння, представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, учні обирають так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання зосереджені на змісті, процесі та результаті і адаптовані залежно від глибини знань
		– слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / дошки. Ведучий називає слово на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка першою вгадає слово, встає
	Іс	рів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
	Іграти	виставити 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета – обговорити, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Після обговорення повинен був робити (що саме...) і чому погоджуюся / не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
		виставити такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: 1. Дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; 2. Порівняли, дві відмінності між __, один вплив на __; 3. Порівняли, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; 4. Порівняли, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати; три питання до тексту (незнайомі слова або фрази); 5. Порівняли, два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один аргумент (з тим, що ви вже знали або випробували)
	Пауза	Пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до своїх знань або досвіду та попросити роз'яснень. 1. Уявлення до.... 2. Уявлення про... (лася про...) 3. Уявлення до... (лася до...) 4. Уявлення про... (лася про...)
	Якого є відповідь?	Виставити два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання, другому – відповіді. Вчитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу відповіді. Учні обирають свої картки з відповідями, щоб знайти правильну відповідь.

Підсумкове оцінювання

Підсумковому оцінюванню (семестровому, річному) підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти може ухвалити рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента.

Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності, які мали місце протягом семестру, та динаміки особистих навчальних досягнень учня / учениці. Проведення окремої семестрової атестації не є обов'язковим і здійснюється на розсуд закладу освіти.

річне оцінювання здійснюють на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці протягом року.

Семестрова та річна оцінки можуть підлягати коригуванню.

Відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12 -х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки країни від 03.06.2008 № 496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють причину та необхідність його проведення.

Наказом керівника закладу створюють комісію та затверджують графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, що погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює рішення щодо його результатів та складає протокол. рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі / учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку

«Скоригована» у класному журналі не роблять. За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ.

Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за I та/або II семестр відповідно до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки країни від 14.07.2015

№ 762 (зі змінами).

Оцінка результатів навчання учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі / учениці, його / її батькам (іншим законним представникам).

Відомості, отримані під час підсумкового та, у разі застосування, проміжного, оцінювання результатів навчання, застосовують у формульованому оцінюванні, зокрема, для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед учнем / ученицею, та коригування освітнього процесу.

Критерії та шкала оцінювання

Оцінювання має бути зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу. Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів доцільно керуватися такими категоріями критеріїв:

- § розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;
- § комунікація (тому числі з використанням інформаційно- комунікаційних технологій);
- § планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією;
- § рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Звертаємо увагу, що під час оцінювання навчальних досягнень важливо враховувати дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. разі порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Для визначення рівня досягнення учнями результатів навчання заклад освіти може застосовувати Орієнтовну рамку оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти або на її основі розробити власні критерії та шкалу оцінювання. пропонованій Орієнтовній рамці оцінювання навчальних досягнень навчальні досягнення учнів характеризують за чотирма рівнями: початковий, середній, достатній, високий.

Заклад загальної середньої освіти може здійснювати підсумкове та, у разі застосування, проміжне, оцінювання результатів навчання за рівневою, 12- бальною або за власною шкалою оцінювання, затвердженою рішенням педагогічної ради, – за умови затвердження правил переведення до системи (шкали оцінювання, визначеної законодавством. Результати річного оцінювання відображають у свідоцтві досягнень, яке видають учневі / учениці в кінці навчального року, за системою шкалою , визначеною законодавством.

Для забезпечення наступності між підходами до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти, рекомендуємо у першому семестрі 5-го класу підсумкове та, у разі застосування, проміжне оцінювання результатів навчання учнів здійснювати за рівневою шкалою, а його результати позначати словами або відповідними літерами: «початковий (П », «середній» (С , «достатній» (Д , «високий (В », та супроводжувати вербальною характеристикою з орієнтацією на досягнення учня / учениці (а не на помилки або невдачі. При переході від підсумкового оцінювання за рівневою шкалою в I семестрі до оцінювання за бальною шкалою в II семестрі рекомендуємо при виставленні річної оцінки орієнтуватись на оцінку за II семестр, а можливу різницю між рівнями результатів

навчання у I та II семестрах враховувати шляхом виставлення річної оцінки, що відповідає вищому показнику.

Якщо рівень результатів навчання учня / учениці визначити неможливо через тривалу відсутність учня / учениці, у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а)).

Яку обрати форму оцінювання (рівневу чи бальну) вирішує заклад на засіданні педагогічної ради.

Для розроблення та/або оцінки вже розроблених власних критеріїв і шкали оцінювання заклад освіти може використати Орієнтовні вимоги до критеріїв та шкал оцінювання. Ці орієнтовні вимоги мають допоміжний характер і не є обов'язковими до використання.

Орієнтовні вимоги до критеріїв і шкал оцінювання

Інструмент для оцінювання якості критеріїв і шкал оцінювання

Критерій	1 Незадовільно	2 Задовільно	3 Добре	4 Відмінно
Чіткість і зрозумілість критеріїв	Критерії є незрозумілими, не стосуються змісту навчальної програми або за змістом істотно перекривають один одного	Критерії можна зрозуміти, але вони недостатньо чітко розмежовуються між собою або не повністю відповідають змісту навчальної програми та/або виду навчальної діяльності	Критерії загалом є зрозумілими, чітко розмежовуються між собою й загалом відповідають змісту навчальної програми та виду навчальної діяльності	Кожен критерій є виразним і чітко окресленим, повністю відповідає змісту навчальної програми й виду навчальної діяльності
Чіткість розмежування між рівнями досягнень	Неможливо або майже неможливо розрізнити рівні досягнень між собою	Рівні досягнень можна розрізнити між собою, але розмежування недостатньо чітке	Розмежування між рівнями досягнень є очевидним	Кожен рівень досягнень є чітко окресленим і кожен наступний рівень відрізняється від попереднього за чіткими й логічними ознаками

Надійність шкали оцінювання	Перехресне оцінювання часто призводить до істотних відмінностей у результатах	Перехресне оцінювання іноді призводить до відмінних результатів	Є загальна узгодженість між результатами при перехресному оцінюванні (різниця менше 5-10% або ½ рівня	Результати перехресного оцінювання є послідовно однаковими
Обізнаність учнів про критерії та шкалу оцінювання	Учні не знають про критерії та шкалу оцінювання	Учні знають про критерії та шкалу оцінювання і мають певне уявлення про очікувані результати їх навчальної діяльності	Критерії та шкала оцінювання відкрито використовуються для презентації завдання й супроводу учнів	Критерії та шкала оцінювання є предметом обговорення й постійного супроводу учнів у процесі навчальної діяльності
Підтримка розвитку метакогнітивних навичок учнів	Учні не знають про критерії та шкалу оцінювання і не можуть використовувати її для регулювання власної навчальної діяльності	Учнів повідомлено про критерії та шкалу оцінювання, але під час навчальної діяльності критерії та шкала не перебувають у фокусі уваги	Учні знають про критерії та шкалу оцінювання як про інструмент, що допомагає зрозуміти, чого вони навчаються, що їм вдається добре, а над чим треба попрацювати	Критерії та шкала оцінювання постійно перебувають у фокусі уваги і використовуються як інструмент, що допомагає учням зрозуміти, чого вони навчаються, що їм вдається добре, а над чим треба попрацювати
Участь учнів у розробленні та застосуванні критеріїв і шкали оцінювання	Учні не беруть участі ні в розробленні, ні в застосуванні критеріїв і шкали оцінювання в процесі навчання	Учням пропонують готові критерії та шкалу оцінювання для можливого самооцінювання в процесі навчання	Учні обговорюють і надають пропозиції до проєкту критеріїв і шкали, є відповідальними за їхнє застосування для самооцінювання та/або взаємооцінювання в процесі навчання	Учителі й учні разом відповідають за розроблення критеріїв і шкали оцінювання; учні постійно застосовують їх для самооцінювання й взаємооцінювання в процесі навчання

Шкала оцінювання критеріїв:

0 – 5.0 = потребують доопрацювання

5.5 – 7.5 = застосовні

8.0 - 10 = добре

10.5 – 12.0 = відмінно

Кожний показник рівня 1 = 0.5 балів, рівня 2 = 1.0 бал, рівня 3 = 1.5 бали, рівня 4 = 2.0

бали.

За кожним критерієм кількість балів визначається лише за одним рівнем.

Освітня програма Богданівського ліцею імені І.Г. Ткаченка»

II ступеня (8-9 класи)

Освітня програма Богданівського ліцею ім. І.Г. Ткаченка II ступеня (базова середня освіта) розроблена на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, розробленої на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021 №235 (5-7 класи) та наказом МОН України від 20.04.2018р. №405 (8-9 класи); «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня».

Освітня програма базової середньої освіти (далі - освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання,

визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі - Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення які подані в рамках навчальних планів (додатки 4, 5);
- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, затверджених наказом МОН України від 07.06.2017 року №804 та від 23.10.2017 року №1407.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 8-9-х класів складає 2415 годин/навчальний рік:

- для 8-х класів – 1190 годин/навчальний рік,
- для 9-х класів – 1 225 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах ліцею II ступеню (далі - навчальний план) (додаток 4);.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Із метою підготовки учнів до профільного навчання в старшій школі у 8-9 класах запроваджено поглиблене вивчення української мови та літератури.

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальні плани Богданівського ліцею ім. І.Г. Ткаченка містять усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчальних планів цієї освітньої програми.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура», «Здоров'я, безпека та добробут» і «Основи здоров'я», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» закладом освіти сформовано самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи

		його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. <i>Навчальні ресурси:</i> підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	<i>Уміння:</i> оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. <i>Ставлення:</i> усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. <i>Навчальні ресурси:</i> розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<i>Уміння:</i> розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. <i>Ставлення:</i> усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях <i>Навчальні ресурси:</i> складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<i>Уміння:</i> структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. <i>Ставлення:</i> критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного

		розв'язування математичних задач. <i>Навчальні ресурси:</i> візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	<i>Уміння:</i> визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. <i>Ставлення:</i> усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. <i>Навчальні ресурси:</i> моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	<i>Уміння:</i> генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. <i>Ставлення:</i> ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди - це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. <i>Навчальні ресурси:</i> завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна громадянська компетентності і	<i>Уміння:</i> висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. <i>Ставлення:</i> ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну

		справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. <i>Навчальні ресурси:</i> завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<i>Уміння:</i> грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). <i>Ставлення:</i> культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. <i>Навчальні ресурси:</i> математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<i>Уміння:</i> аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за **наскрізними лініями** реалізується насамперед через:

- організацію освітнього середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною

наскрізною темою;

- позакласну навчальну роботу.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до <u>природних ресурсів</u>.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання ***системи внутрішнього забезпечення*** якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Передбачені результати базової середньої освіти

Освітня програма базової середньої освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Реалізація освітньої програми базової середньої освіти забезпечує формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності, як-от: здатність спілкуватися державною та іноземними мовами, математичної грамотності й обізнаності у галузі природничих наук, техніки і технологій, готовності використовувати інформаційно-комунікаційні технології у своїй діяльності, уміння вчитися впродовж життя, здатності до соціальної комунікації й активності, життя в громадянському суспільстві, володіння навичками підприємницької діяльності, загальнокультурної й екологічної грамотності та готовності до здорового способу життя та інших компетентностей передбачених стандартом освіти.

На реалізацію мети діяльності школи при складанні навчального плану використано таблиці до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, які у повному обсязі включають інваріантну частину, сформовану на державному рівні, та варіативну частину, у якій передбачені предмети та курси за вибором, факультативні, індивідуальні та групові заняття відповідно освітніх потреб учнів.

Інваріантна складова навчальних планів в 8-9 класах забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту базової загальної середньої освіти.

У 8-х та 9-х класах введено додатково по 1 годині іноземної мови для підсилення предметів інваріантної складової.

Освітня програма Богданівського ліцею імені І. Г. Ткаченка

III ступеня (10-11 класи)

Освітня програма закладу (профільна середня освіта) створена на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, розробленої на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 №408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня».

Освітня програма закладу профільної середньої освіти (далі - освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі - Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення які натеper подані в рамках навчальних планів для 10-11-х класів (**додаток 6**);
- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, затверджених наказами МОН України від 23.10.2017 року №1407 та від 24.11.2017 року №1539, пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному вебсайті МОН);
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає 2 345 годин/навчальний рік:

- для 10-х класів – 1 190 годин/навчальний рік.
- для 11 класу – 1 155 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані (додаток 6).

Навчальний план для 10-х та 11 класів розроблено відповідно до Державного стандарту, з метою його впровадження у частині повної загальної середньої освіти. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів, а також передбачає години на факультативи, індивідуальні заняття тощо.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика», «Фізика», «Астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України».

Із метою виконання програми предмету «Захист України» (10 клас – 1,5 год., 11 клас – 1,5 год) уроки для учнів 10-11 класів усіх закладів освіти Суботцівської сільської ради проводяться на базі Богданівського ліцею ім. І. Г. Ткаченка, який має відповідне матеріально-технічне забезпечення та в повному обсязі забезпечує виконання практичної складової програми з предмету. На підставі цього 315 годин, які відведені на викладання цих предметів виводяться з тарифікації цих закладів освіти і додаються в тарифікацію Богданівського ліцею ім. І. Г. Ткаченка.

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології»), що вивчаються на рівні стандарту. Із запропонованого переліку учнями 10-11 х класів обрано два предмети (три години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між двома обраними предметами), а саме: у 10 класі – 2 години «Інформатика», 1 – «Технології», у 11-х класах - 1 година «Інформатика», 2 – «Технології». Частина навчальних годин навчального плану призначена для забезпечення профільного спрямування навчання в старшій школі. Профіль навчання сформовано закладом з урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;

- профільні предмети (їх перелік з кількістю тижневих годин подано в **Робочому навчальному плані**), що вивчаються на профільному рівні: 10, 11 класи – філологічний.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним

тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей

№ з/п	Ключові Компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної

		мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. <i>Навчальні ресурси:</i> підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	<i>Уміння:</i> оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. <i>Ставлення:</i> усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. <i>Навчальні ресурси:</i> розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<i>Уміння:</i> розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. <i>Ставлення:</i> усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях <i>Навчальні ресурси:</i> складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<i>Уміння:</i> структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. <i>Ставлення:</i> критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості

		інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. <i>Навчальні ресурси:</i> візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	<i>Уміння:</i> визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. <i>Ставлення:</i> усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. <i>Навчальні ресурси:</i> моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	<i>Уміння:</i> генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. <i>Ставлення:</i> ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди - це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. <i>Навчальні ресурси:</i> завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна громадянська компетентності і	<i>Уміння:</i> висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. <i>Ставлення:</i> ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків,

		соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. <i>Навчальні ресурси:</i> завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<i>Уміння:</i> грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). <i>Ставлення:</i> культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. <i>Навчальні ресурси:</i> математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<i>Уміння:</i> аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та

від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою

- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти. Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;

- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
 - контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
 - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
 - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Передбачені результати профільної середньої освіти

Освітня програма закладу профільної середньої освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом. Реалізація освітньої програми закладу профільної середньої освіти забезпечує формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності, а саме: здатність спілкуватися державною та іноземними мовами, математичної грамотності й обізнаності у галузі природничих наук, техніки і технологій, готовності використовувати інформаційно-комунікаційні технології у своїй діяльності, уміння вчитися впродовж життя, здатності до соціальної комунікації й активності, життя в громадянському суспільстві, володіння навичками підприємницької діяльності, загальнокультурної й екологічної грамотності та готовності до здорового способу життя та інших компетентностей передбачених стандартом освіти.

Навчальний план I ступеня (1-4 класи)

Богданівського ліцею імені І.Г.Ткаченка на 2023– 2024 н.р.

Для 1-4 класів – за Типовими освітніми програмами закладів загальної середньої освіти I ступеня (О.Я. Савченко), затвердженими наказом МОН України від 08.10.2019р. №1272 (1-2 кл.) та наказом МОН України від 08.10.2019р. №1273(3-4 кл) .

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин на тиждень у класах			
		1	2	3	4
Інваріантний складник					
Мовно-літературна, у тому числі:					
українська мова і література	Українська мова і літературне читання (навчання грамоти 1 клас)	7	7	7	7
іншомовна освіта	Англійська мова	2	3	3	3
Математична	Математика	4	4	5	5

Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	3	3	3
Технологічна	Дизайн і технології	1	1	1	1
Інформатична	Інформатика		1	1	1
Мистецька	Мистецтво	2	2	2	2
Фізкультурна	Фізкультура	3	3	3	3
Разом		22	24	25	25
Варіативний складник					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курси за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять					
Всього		22	24	25	25

Директор ліцею

С.Я.БОЙЧУК

**Навчальний план II ступеня (5-6 класи НУШ)
Богданівського ліцею імені І.Г.Ткаченка
на 2023 – 2024 н.р.**

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин на тиждень у класах	
		5	6
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1,5	1,5
	Англійська мова	3,5	3,5
Математична	Математика	5	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2

	Географія		2	За
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоровя, безпека та добробут»	1	1	
	Етика	0,5	0,5	
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	2	
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5	
Технологічна	Технології	2	2	
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	
	Музичне мистецтво	1	1	
Фізична культура	Фізкультура	3	3	
Разом		29	32	
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять				
Всього		29	32	

Типовими освітніми програмами закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженими наказом МОН України від 19.02.2021 р. №235

Директор ліцею

С.Я.БОЙЧУК

**Навчальний план II ступеня (7 клас)
Богданівського ліцею імені І.Г.Ткаченка
на 2023 – 2024 н.р.**

Додаток 4

Для 7-х класів – за Типовими освітніми програмами закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 р. № 405

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		7
Мови і літератури	Українська мова	2,5
	Українська література	2

	Іноземна мова	3
	Зарубіжна література	2
Суспільствознавство	Історія України	1
	Всесвітня історія	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Математика	Математика	-
	Алгебра	2
	Геометрія	2
Природознавство	Природознавство	-
	Біологія	2
	Географія	2
	Фізика	2
	Хімія	1,5
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура	3
Всього		31

Директор ліцею

С.Я.БОЙЧУК

Навчальний план II ступеня (8-9 клас) з поглибленим вивченням окремих предметів Богданівського ліцею ім. І.Г.Ткаченка на 2023 – 2024 н.р.

Навчальний план класів з поглибленим вивченням української мови та літератури

Додаток 5

Для 5-9-х класів – за Типовими освітніми програмами закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 р. № 405

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах
		8	9
Мови і літератури	Українська мова	4	4

	Українська література	3,5	3
	Іноземна мова	2	2
	Зарубіжна література	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1
	Основи правознавства	-	1
Мистецтво	Мистецтво	1	1
Математика	Алгебра	2	2
	Геометрія	2	2
Природознавство	Біологія	2	2
	Географія	2	1,5
	Фізика	2	3
	Хімія	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1
	Інформатика	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура	3	3
Разом		34	35
Варіативний складник			
Додаткові години	Англійська мова	1	1
Всього		35	36

Директор ліцею

С.Я.БОЙЧУК

**Навчальний план III ступеня (10-11 клас)
Богданівського ліцею імені І.Г.Ткаченка на 2023 – 2024н.р.**

Додаток 6

Для 10-11-х класів – за Типовими освітніми програмами закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 р. № 406

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах
Профіль	10	11
	Філологічний	Філологічний
Українська мова	4	4
Українська література	4	4
Іноземна мова	2	2
Зарубіжна література	1	1
Історія України	1,5	1,5

Всесвітня історія		1	1
Громадянська освіта		2	
Алгебра		2	2
Геометрія		1	1
Біологія і Екологія		2	2
Географія		1,5	1
Фізика і астрономія		3	4
Хімія		1.5	2
Фізична культура		3	3
Захист України		1,5	1,5
Вибірково-обов’язкові предмети	Інформатика	2	1
	Технології	1	2
Разом		34	33
Варіативний складник			
Додаткові години	Англійська мова	1	1
	Математика	1	1
Всього		36	35

Директор ліцею

С.Я.БОЙЧУК

Навчальний план учениці 6 класу
Богданівського ліцею ім. І.Г.Ткаченка
на 2023—2024 навчальний рік
(індивідуальне навчання)

Додаток 7

За Типовими освітніми програмами закладів загальної
 середньої освіти II ступеня, затвердженими наказом МОН
 України від 19.02.2021 р.№235

Назва освітньої галузі	Назва предмета	К-сть годин на тиждень у	
		6 кл	6 кл (інд.)
Мовно-літературна	Українська мова	4	2
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1,5	1
	Англійська мова	3	1
Математична	Математика	5	2
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	0,5
	Географія	2	0,5
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	0,5	0,5
	Етика	0,5	0,5
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1
Технологічна	Технології	1,5	0,5
Інформатична	Інформатика	1	0,5
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1,5	1
Фізична культура	Фізкультура	3	1
Усього:		29	14

Навчальний план учня 9 класу
Богданівського ліцею імені І.Г.Ткаченка
на 2023 – 2024 н.р.
(індивідуальне навчання)

Додаток 8

Для 5-9-х класів – за Типовими
 освітніми програмами закладів загальної
 середньої освіти II ступеня, затвердженими
 наказом МОН України від 20.04.2018 р. № 405

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у	
		9 класі	9 кл. (інд.)
Мови і літератури	Українська мова	3	2
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	2	1
	Англійська мова	2	1
Суспільствознавство	Історія України	2	1
	Правознавство	1	0,5
Математика	Математика	4	2
Природознавство	Хімія	2	0,5
	Географія	2	0,5
	Фізика	2	1
	Біологія	2	0,5
Мистецтво	Мистецтво	1	0,5
Технології	Трудове навчання	1	0,5
	Інформатика	2	0,5
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	0,5
	Фізична культура	3	звільнений
Разом		32	14

Директор ліцею

С.Я. БОЙЧУК

Навчальний план учня 4 класу
Богданівського ліцею імені І.Г.Ткаченка
на 2023—2024 навчальний рік
(індивідуальне навчання)

Додаток 9

За Типовою освітньою програмою закладів
 загальної середньої освіти I ступеня (О.Я. Савченко),
 затвердженими наказом МОН України від 08.10.2019
 р. №1273 (3-4 кл) .

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин на тиждень у
------------------------	----------------	------------------------------

		4 кл.	4 кл. (інд.)
Мовно-літературна	Українська мова і літературне читання	7	4
	Англійська мова	3	0,5
Математична	Математика	5	2
Природнича. Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	1
Технологічна	Дизайн і технології	1	0,5
Інформатична	Інформатика	1	0,5
Мистецька	Мистецтво	2	0,5
Фізкультурна	Фізкультура	3	1
Разом		25	10

Директор ліцею

С.Я. БОЙЧУК

**Навчальний план учня 7 класу
Богданівського ліцею імені І.Г.Ткаченка
на 2023—2024 навчальний рік
(індивідуальне навчання)**

Додаток 10

За Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 р. № 405

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		7	7 (інд)

Мови і літератури	Українська мова	2,5	2
	Українська література	2	2
	Іноземна мова	3	
	Зарубіжна література	2	1
Суспільствознавство	Історія України	1	0,5
	Всесвітня історія	1	0,5
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	0,5
	Образотворче мистецтво	1	0,5
Математика	Математика	-	
	Алгебра	2	1
	Геометрія	2	1
Природознавство	Природознавство	-	
	Біологія	2	0,5
	Географія	2	1
	Фізика	2	1
	Хімія	1,5	0,5
Технології	Трудове навчання	1	0,5
	Інформатика	1	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	0,5
	Фізична культура	3	
Всього		31	14

Директор ліцею

С.Я.БОЙЧУК

Додаток 11

Перелік навчальних програм

предметів, що вивчаються за **інваріантним складником**
для учнів 10–11 класів 2023/2024 н.р.

(затверджені наказом МОН від **20.04.2018 № 408**

від 11.07.2017 № 995 та від 24.11.2017 № 1541)

№ п/п	Назва навчальної програми	10-А клас, 10-Б клас	11 клас
1.	Українська мова	Профільний рівень	Профільний рівень
2.	Українська література	Профільний рівень	Профільний рівень
3.	Біологія і екологія	Рівень стандарту	Рівень стандарту

4.	Всесвітня історія	Рівень стандарту	Рівень стандарту
5.	Зарубіжна література	Рівень стандарту	Рівень стандарту
6.	Інформатика	Рівень стандарту	Рівень стандарту
7.	Історія України	Рівень стандарту	Рівень стандарту
8.	Математика	Рівень стандарту	Рівень стандарту
9.	Громадянська освіта	Рівень стандарту	Рівень стандарту
10.	Технології	Рівень стандарту	Рівень стандарту
11.	Фізика і астрономія	Рівень стандарту	Рівень стандарту
12.	Фізична культура	Рівень стандарту	Рівень стандарту
13.	Хімія	Рівень стандарту	Рівень стандарту
14.	Іноземна мова (англійська)	Рівень стандарту	Рівень стандарту
15.	Захист Вітчизни	Рівень стандарту	Рівень стандарту